

BU GÜNÜN TEATRALLIQ ANLAYIŞI

Teatr tənqidçisi, “Müasir dramaturgiya” jurnalının redaksiya şurasının üzvü, “Vaxtan-qovets” (“Vaxtanqovçu”) jurnalının baş redaktoru və müəllifi, əməkdar mədəniyyət işçisi Valentina Fyodorova uzun müddət pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olub, Moskva şəhər Mədəniyyət Departamenti teatr şöbəsinin rəisi kimi çalışıb. O, teatr, dramaturgiya və teatr mətbuatı ilə sıx bağlı olduğundan həmsöhbət statusuna uyğunluğu şübhəsizdir.

Söhbətimiz adı bir əsrdən çoxdur ki məhvə məhkumluğu kimi absurd öncəgörmələrlə müşayiət olunan və bu öncəgörmələrlə bərabər, yeni-yeni adların kəşfi, çeşidli eksperimentlərin artıq adı teatr hadisəsinə çevrilməsinin meydana na çevrilən və “üzünə” oxucusunu itirmək ittihamı oxunmasına baxmayaraq, oxucu auditoriyası yaratmaqda, onu təkmilləşdirməkdə və ən əsası – bütün bu bədbin öncəgörmələrin və ittihamların əsassız olduğunu vaxtaşırı deyil, mütəmadi sübut edən “ələhəzrət teatr” və teatr mətbuatı haqqında idi. Təbii ki, rus teatrının “sovet dönəmi” adlı səhifəsinin yazılmasının şahidi, iştirakçısı, bu gün isə bu fəaliyyətinin yeni çalarlarını tapan bir şəxsin deməyə sözü kifayət qədər idi. Əminik ki, bu cür müsahibə-söhbətləri gözləyən oxucularımız da kifayət qədər idi, yoxsa belə mükəlləmlər heç açılmazdı... Valentina Borisovna söhbətə Şəki və Bakı təəssüratlarının təmsalində ölkəmizə ilk səfərinin əhvalını bölüşməklə başladı:

– Noyabrda Azərbaycan paytaxtında baş tutan və mövzusu “Teatr və multikulturalizm” olan IV Beynəlxalq Teatr Konfransı bir daha sübut etdi ki, supermüasir hərəkət vasitələri və sosial şəbəkələr sayəsində dünyamız nə qədər vahid və əlçatan olubsa, uzaq-yaxın qonşularımızdan gizlənmək bir o qədər mümkünsüzləşib, bəşəriyyətin üzvlərinin bir-biri ilə sıx bağlılığı, bir-birinə təsiri daha qabarıq hiss olunmaqdadır. Burdan da mədəni müxtəlifliyi, milli identikliyi qoruyub-saxlamaq və mədəniyyətlərin paralel mövcudluğu, qarşılıqlı zənginləşmə və inkişaf yollarını tapmaq zərurəti yaranır. Mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq və axtarışlar qaçılmazdır, hətta daxili tələbata çevrilib, buna görə də onların formaları çeşidlidir. Bax bütün bu və digər məsələlər konfrans ərzində dinlənən məruzələrin mövzusu idi. Bizə bir daha aydın oldu ki, mədəniyyətlərin qarşılıqlı inikası milli özgünlüyü qoruyub-saxlamağa və eyni zamanda milli ənənələrə yeni “qan”, təzə ruh verməyə şərait yaradır. Nümunə kimi S.Vurğun adına Rus Dram Teatrının litvalı rejissor Yonas Vaytku-

sun quruluşunda olan, özünəxas Azərbaycan mədəniyyətinə, milli teatr ənənələrinə zidd getmədən, Avropa teatr təcrübəsini tətbiq etməklə və məhz litvalı rejissorun quruluşu olduğunu da nəzərə çarpdıran “Yeddi gözəl” tamaşasını göstərmək olar. Ümumiyyətlə, müxtəlif vaxtlarda teatrın Rusiyaya baş tutan qastrolları, həmçinin festivallarda iştirakı zamanı “Qurdlar və quzular”, “Müsyö Jordan – həkimi-nəbatat və dərviş Məstəli şah – məşhur cadugər”, “Fedra” kimi tamaşalarını da seyr etməyim truppenin yüksək səviyyəsindən danışmağıma imkan verir.

“**Konfransda diqqətçəkən daha bir məqam keçmiş SSRİ-yə daxil olan dövlətlərin təmsilçilərinin öz çıxışlarını rus dilində etmələri idi. Bu, multikulturalizmin daha bir nümunəsidir.**

Rus dili həmişə xalqları bir-birinə yaxınlaşdırmağa xidmət edib və həmin xalqların milli özgünlüyünün itməsinə deyil, yeni inikas qazanmasına vəsilə olur. Multikulturalizm məsələsinə və onun Azərbaycanda necə qoyulmasına qayıtdıqda isə Bakıda 90 ildən bəri Rus Dram Teatrının uğurla fəaliyyət göstərməsi buna bariz nümunədir. Ümumiyyətlə, teatrların fəaliyyətinin arzuolunan səviyyədə olması 2009–2019-cu illər üçün qəbul edilmiş Dövlət Proqramı sayəsində real həllini tapıb. 1992-ci ildən Qusarda fəaliyyət göstərən Dövlət Ləzgi Teatrının yerli əhalinin qürur və sevgi ünvanı olduğunu da qeyd etmək istərdim. Bu teatrın repertuarı Üzeyir Hacıbəylinin “Arşın mal alan”ından tutmuş yerli müəlliflərin əsərlərinədək son dərəcə müxtəlifdi. Teatrın rəhbəri şair və bəstəkar Faiq Qardaşovdur. Ləzgi Teatrı Qusara qapılıb qalmır, vaxtaşırı Dərbəndə qastrola çıxır. Bu yaxınlarda isə truppə Moskva tamaşaçılarının qonağı olmuşdu. Bu cür multikulturalizm ənənələri olan bir ölkənin paytaxtında baş tutan “Teatr və multikulturalizm” konfransı, təbii ki, gözəl

təşkil olunmuşdu. Lakin təklif kimi onu demək istərdim ki, ümumi çıxışlar seksiyalar üzrə plenar iclaslarla daha bitkin şəkil alardı, iş-tirakçılar üçün daha maraqlı olardı. Tamaşaların nümayişi vaxtını da iclas və şam yeməyinin bitməsi saati ilə uzlaşdırmaq lazım idi. Bakı üzrə yaxşı tərtib edilmiş ekskursiya da qonaqların və ev sahibi olan ölkənin yalnız xeyrinə olardı. Azərbaycanla Rusiya arasında mədəni əlaqələrin təzahürləri haqqında məlumatların yayılmasına da daha çox diqqət ayrılmalıdı. Ümumi qənaətim, təəssüratım isə odur ki, çox iş görülür, Azərbaycanda ölkələrin və xalqların mədəni əməkdaşlığı istiqamətində müasir formalar axtarılıb tapılır, məhz buna görə mədəni çulğaşma sahəsində vacib təşəbbüsləri inkişaf etdirmək zəruridir. "Üç məkan" II Şəki Teatr Festivalında və IV Bakı Beynəlxalq Teatr Konfransında iştirakıma görə Azərbaycan Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə təşəkkürümü bildirirəm.

– İki son dərəcə fərqli dövrlərdə iş başında olmusunuz və indi də işinizi davam etdirməkdəsiniz. Qənaətlərinizi bilmək maraqlıdır...

– Mədəniyyət Departamentindəki vəzifəm birbaşa dramaturgiyaya yönəldiyindən tez-tez səfərlərə çıxmaq zərurəti yaranırdı. Təvsiyə qismində demək istəyirəm ki, dramaturgiyanın yüksək səviyyəyə çatması üçün bu sahəyə lazımi vəsait ayrılmalıdır, gözləməklə heç nə baş verməyəcək. 80–90-cı illərdə mən bu işlə məşğul idim. Dövlət sözügedən sahəyə yaxşı pul ayırırdı. Qurkin, Lebozyorov, Knyazyev, Nuqarov, Muxov, Drakovskaya, İsayeva, Mixaylova, Kolya da bizim seminarlarda yetişiblər. Mənə Başqırdistanın əməkdar mədəniyyət işçisi adı verildəndə çox qürur duyurdum. 20 il əvvəl muxtar respublikada seminarlar aparanda müxtəlif peşə sahibləri bizə üz tuturdular. Qulyakov çox yaxşı dramaturq kimi o seminarların bəhrəsidir.

İndi isə dövlət qulluğunu başa vurub Vaxtanqov teatrında (Y.Vaxtanqov adına Dövlət Akademik Teatrı – red.) qəzet nəşri işi ilə məşğulam, 2012-ci ildən çıxan aylıq qəzetdir. Daha doğrusu, 1936-cı ildən nəşr edilən "Vaxtanqovets" qəzetinə ikinci həyat vermişik. Bugünkü tamaşaçı əvvəlkilər kimi geniş dünyagörüşlü deyil. Ona görə məqalələrimiz daha müfəssəl məlumatlıdır. Tamaşalarımız barədə başqalarının fikirlərini dərc edirik, aktyorlarımız haqqında yazırıq. Mən bu qəzeti çox sevirəm... Bilirsiniz, tarixi hər detalına kimi qələmə almaq vacibdir. Çünki yaddaşa arxayınlıq

heçliyə aparacaq. İndi teatr mətbuatı sahəsində vəziyyət o qədər də yaxşı deyil. Buna baxmayaraq nəzərə almaq lazımdır ki, elektron KİV-də nələrsə itib-bata bilər. Buna görə mən Bulqakovun sözünü döənə-döənə təkrarlamağa hazıram: "Əlyazmalar yanmır". Və nə qədər təzadlı olsa da, kağıza yazılanlar doğrudan da itib-batmır, ən pis vəziyyətdə belə günümüzdə gəlib çatır. Bizim qəzet ardıcıl şəkildə konkret işlə məşğuldur – teatrımızla, bu teatra aidiyyətli insanlarla bağlı hər bir faktı qələmə almağa, axtarılıb tapmağa çalışırıq və xeyli dərəcədə buna müvəffəq oluruq. Həmin işdə teatr muzeyinin arxivi, oranın qocaman işçiləri çox əlimizdən tuturlar. Bir çox ölkələrdə olduğu kimi, Rusiyada da teatr sahəsinə aid qəzet-jurnal nəşri o qədər də yaxşı dövrünü yaşamır və bu, müxtəlif səbəblərlə bağlıdır. "Strastnoy bulvar" jurnalı daha mütəmadi çıxır. Rusiyanın bütün teatr

№ 46 (166)
2016
ноябрь

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ ТЕАТР ИМ. ЕВГ. ВАХТАНГОВА

ВАХТАНГОВЕЦ

Издаётся с 1936 года

ВОЗРОДИЛИСЬ В 2012 ГОДУ

95 лет два века – XIX и XX, два тысячелетия, шесть художественных поколений, славных мастеров (творцов), начиная с одного из столпов советского, российского и мирового театра Евгения Вахтангова и заканчивая Риммом Тукиным...

315 спектаклей – от «Чуда святого Антония» по пьесе Мориса Метерлинка, поставленного Е.Б. Вахтанговым в режиссерской студии МХТ, до «Человек из жести» в режиссерской студии МХТ, 13 ноября 1921 года, с которого и начался отсчет рожденных лет, событий, свершений Вахтанговского театра, до «Человек из жести» в режиссерской студии МХТ, 13 ноября 2016 года все по тому же неизменному адресу – Арбат, 20.

Сегодня нам известно вполне определенное, постулатное развитие Театра, а 95 лет назад решалась судьба любимого детства Вахтангова. Через полтора после открытия, приурочивания к юбилею Театра, завершающего лауреатах студии, но, к сожалению, трагическая смерть основателя – гениального режиссера Евгения Вахтангова поставила вопрос

о смысле существования нового коллектива, поскольку формально Студия была частью Художественного театра, называлась эдакой Студией МХТ, ВЛК. Немного выходящего, один из основоположников и директор МХАТ, предвещая Студии «выжить» в составе Художественного театра, хотел забрать помещение на Арбате. Третья студия раскололась: часть вместе с составом школы перешла в Художественный театр, часть решила отделиться от лесного предводителя (был тогда в МХАТ) и продолжать дело Вахтангова.

«...мы вышли из состава студии МХАТ и стали именоваться студией имени Евг. Вахтангова», – вспоминал актер Л.М. Школьников.

Студийцы, готовые отстаивать свой театр, сплотились, им помог народный просвещенец А.Б. Луначарский, выдавший театрам. В 1926 году Студия стала Театром имени Вахтангова. Немалую роль сыграл в этом и режиссер, соратник Вахтангова по «Чуду» Студии МХТ, Алексей Дмитриевич Попов, который формально он не занимал никаких должностей в Театре, куда его пригласил тогдашний совет Студии и директор О.Ф. Глазунов, и где

о смысле существования нового коллектива, поскольку формально Студия была частью Художественного театра, называлась эдакой Студией МХТ, ВЛК. Немного выходящего, один из основоположников и директор МХАТ, предвещая Студии «выжить» в составе Художественного театра, хотел забрать помещение на Арбате. Третья студия раскололась: часть вместе с составом школы перешла в Художественный театр, часть решила отделиться от лесного предводителя (был тогда в МХАТ) и продолжать дело Вахтангова.

«...мы вышли из состава студии МХАТ и стали именоваться студией имени Евг. Вахтангова», – вспоминал актер Л.М. Школьников.

Студийцы, готовые отстаивать свой театр, сплотились, им помог народный просвещенец А.Б. Луначарский, выдавший театрам. В 1926 году Студия стала Театром имени Вахтангова. Немалую роль сыграл в этом и режиссер, соратник Вахтангова по «Чуду» Студии МХТ, Алексей Дмитриевич Попов, который формально он не занимал никаких должностей в Театре, куда его пригласил тогдашний совет Студии и директор О.Ф. Глазунов, и где

95 лет

ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ ТЕАТРА – 13 ноября

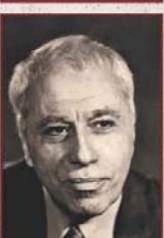
Евгений Богданович Вахтангов – создатель Театра, постановщик спектаклей «Чудо святого Антония» (1921), «Белый Клык» (1922), «Принцесса Турандот» (1922)

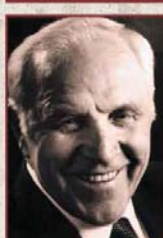
Алексей Дмитриевич Попов – режиссер Театра (1924-1930), поставил на сцене Театра 8 спектаклей, в том числе «Белый Клык», «Золотая коверетка», «Человек из жести», «Галоп»

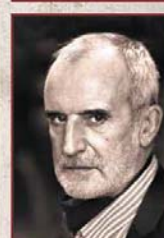
Рубен Николаевич Симонян – автор, ученик Е.Б. Вахтангова, главный режиссер Театра (1939-1968), поставил на сцене Театра 39 спектаклей

Евгений Рубенович Сазонов – главный режиссер Театра (1969-1987), поставил на сцене Театра 44 спектакли

Михаил Алексеевич Жуков – автор, художественный руководитель Театра (1987-2007), соавтор Театра с 1990-х гг.

Римон Владимирович Тукин – режиссер, художественный руководитель Театра с 2007 года, поставил на сцене Театра 11 спектаклей

ТРЕТЬЯ СТУДИЯ
Московского Художественного Академического ТЕАТРА
(АРБАТ, 20).

В Воскресенье, 13-го Ноября 1921 г.,

ОТКРЫТИЕ ТЕАТРА СТУДИИ
М. МЕТЕРЛИНКА

ЧУДО СВ. АНТОНИЯ

И КОНЦЕРТ

Зоя Лодий, НАДЕЖДА ГОЛУБОВСКАЯ, К. С. СТАНИСЛАВСКИЙ, А. И. ЮЖИН, М. А. ЦЕХОВ, Е. Б. ВАХТАНГОВ.

Начало в 9 час. вечера.

Афиша первого спектакля, состоявшегося в день открытия Театра 13 ноября 1921 года

он проработал просто режиссером с 1924 по 1930 год.

Но именно А.Б. Попов привел в Театр молодых советских литераторов, накопивших опыт вахтанговцев живым дыханием времени. Настоящим прорывом стала его постановка пьесы Л.Н. Сейфуллиной «Вечер» – одна из первых московских спектаклей о революции, о человеке новой эпохи, Алексей Попов поставил в вахтанговской «Золотой коверетке» М.А. Булгакова и «Заговор чужестранцев» Ю.И. Олейни, а в 10-й годовщину Театра – «Белый Клык» Б.А. Лавренева с выра-

тельными массовыми сценами и убедительными героями. Театр уверенно выдвинулся в лидеры театральной Москвы, богатой талантами и событиями, и отстаивал свое право на существование.

Прошедшие десятилетия укрепили славу Вахтанговского, как одного из самых замечательных театральных коллективов страны. И если 13 ноября 1921 года состоялась постановка в приспособленном помещении студии спектакля Б.П. Берга с залом на 150 мест, то к концу 1930-х годов в перестроенном здании зала вмещал почти 1000 мест.

Сегодня в театре три действующих сцены – основная (1055 мест), Новая сцена на 250 мест и Арткафе, готовое принять около 100 человек. А в ближайшем будущем в фойе Театра – бывшем Театре имени

həyatını əhatə edir. "Teatr" jurnalı öz istiqamətini dəyişib. Daha çox tematik nömrələr buraxır və Qərbə yönəlib. 600 teatrı olan bir ölkənin teatr nəbzini həmişə nəzarətdə saxlamaq, teatr tarixini unudulmağa qoymamaq nə qədər çətindir, hansısa əyalət teatrının aktyorunun yaradıcılığı haqqında mərkəzi mətbuatda məqalənin dərcinin necə böyük sevinclə qarşılandığını müşahidə etmək bir o qədər xoşdur. Moskvada daha bir jurnal işıq üzü görür – "Gözəllik planeti". Adı bir qədər pafoslu səslənsə də, bu özəl dərgi öz səhifələrində sırf teatr sənəti haqqında məqalələrə yer verir. Həm də bu jurnalın çox yaxşı siyasəti var: məqalələr tam plüralist ab-havada dərc edilir – eyni səhifədə eyni tamaşa haqqında həm tənqidi, həm də tərifli məqalə görə bilərsiniz. Bu çox yaxşı, lazımlı yoldur. Bir vaxtlar bu yolla qəzetlər gedirdi. İndi qəzetlərdə teatr haqqındakı məqalələr tamam başqa ruhludur...

– **Daha çox reportaj xarakteri daşıyır...**

– Bəli. Əlbəttə, bu, oxunaqlıdır, amma teatr həyatı, teatr təzahürü və teatr hadisəsi haqqında resenziya tipli məqalələrin, analitik yanaşmaların qıtlığı çox pisdir. Mən vaxtilə Meyerxold haqqında diplom işi yazanda kitabxanada qalaq-qalaq bu cür qəzet məqalələrindən, resenziyalardan istifadə etmişdim. Unutmaq lazım deyil ki, hər hansı tamaşanın hətta ən yaxşı videoyazısı belə onun haqqında sonrakı nəsillərə dəqiq məlumatı, mənzərəni çatdırı bilmir. Qələmə alınmış təəssüratlar, düşüncələr, tənqidçinin həmin vaxtlardakı emosional halı isə tamam başqa məsələdir, on-

lar bizdə aydın təsəvvür yaratmaq iqtidarındadır. Mümkündür ki, öz zamanında çox böyük əks-səda doğurmuş tamaşanın lent yazısına baxanda həmin dövr insanların ondan ötrü əldən-ayaqdan getməsi haqqındakı məlumatlara təəccüblənək. Amma tamaşaya aid resenziyanı oxuyanda isə səhnə əsərini müasirlərinin aynasında, ab-havasında görürsən və tamamilə fərqli təəssürat qazanırsan.

– **Sizcə, müasir dünyada mədəniyyət xadimləri ilə kütlə arasında "yol" çəkənlər, "körpü" salanlar hansı maneələri dəf etməlidirlər?**

– Mən həmişə deyirəm ki, əgər əvvəllər "dəmir pərdə" dünyaya çıxmağımıza mane olurdusa, indi onun yerini "pul pərdəsi" tutub.

“Sizin Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin xəttiylə Azərbaycan teatrlarının ikicildlik antologiyası və üç-cildlik ensiklopediyası nəşr olunmasına, bu cür genişmiqyaslı fəaliyyətə ən yaxşı mənada qibtə etdim. Çox təqdirəlayiqdir. Bizdə hələ ki belə bir dövlət proqramı yoxdur. Rusiya teatrlarının ensiklopediyasının yoxluğu çox böyük çatışmazlıqdır.

Əlbəttə, monoqrafiyalar yazılır, amma küll halında nəşr nümunəsi hələ dərc olunmayıb. Bununla belə, Vaxtanqov teatrı mövcud maliyyəsindən məqsədəuyğun şəkildə istifadə ilə mütəmadi kitablar nəşr etdirir. Həmin kitablar aktyorların xatirələrini, cəbhə teatrının gündəliklərini, teatr yaranandan bəri bütün tamaşalar haqqında işıq üzü görən tənqidi məqalələri əhatə edən ayrı-ayrı cildlərdən ibarətdir. Sonuncu kitabın qiyməti 300 dollardır. Elə məbləğdir ki, onu böyük pul saymayan şəxslər çətin ki kitaba 300 dollar versinlər. O kitabı arzulayanların isə heç vaxt artıq 300 dolları olmayacaq. Buna görə də kitabın mətnini sosial şəbəkəyə yerləşdirmişik ki, teatral dairənin əli çıatsın. Gəlin etiraf edək ki, kitabların qiyməti çox bahadır. Belə şərait "pul pərdəsi"ni "dəmir pərdə"dən daha keçilməz səddə çevirir...

– **Yeni oxucu nəslini formalaşdırmaq alınır?**

– Çox mürəkkəb məsələdir. Teatra dair mətbuatı oxumaq istəyən mütləq tapıb mütləq edəcək. Eynilə bu və ya digər tamaşaya baxmaq istəyən kəslər kimi. Və belə insanlar o qədər də çox deyil. Mənə bəzən elə gəlir ki, biz teatr yazarları daha çox tarix üçün işləyirik. Bu isə az əhəmiyyətli fəaliyyət deyil. Həm də sosial şəbəkələr, yaxud adi ünsiyyət zamanı ötürülən informasiyalar da teatra marağı müəyyən dalgada saxlayır. Yaxşı təzahürlər mütləq geniş tamaşaçı kütləsi tapır. 200 teatra malik Moskva kimi şəhər üçün isə bu çox vacibdir.

– **Klassik əsərlərin müasir yozumda təqdimatı haqqında ənənəvi teatrlardan olan Vaxtanqov teatrının təmsilçisinin fikri necədir?**

– Bu sual ətrafında söhbət üçün konkret misal çəkməyim yerinə düşər; məsələn, Akademik Milli Dram Teatrının "Ölülər" tamaşası... Bu tamaşanı maraqla seyr etdim...

– **Əsərlə, yəqin ki, tanışsınız...**

– Bəli, biz tələbəlik illərində çox ciddi milli teatr kursu keçmişik. Bakı teatrının “Ölülər”i haqqında demək istəyirəm ki, “Müfəttiş”lə analogiyalar aparmağa imkan yaradılrsa da, bu tamaşada ənənəvilik, arxaiklik, köhnə dəblik daha qabarıqdır. Digər tərəfdən kütləvi səhnədəki 18 kişi personajın hamısı böyük məsuliyyətlə rolunu oynayır, heç biri digərinin kölgəsində qalmağı özünə rəva bilmirdi, mən 18 personajın hər birinin xarakterini gördüm. Bu, kiçik nailiyyət deyil. Belə təzahürlərin müşahidəsi çox xoş və maraqlıdır. Bəzi məqamlar tamaşaçıya hesablınsa da, Şeyx Nəsrullah, Kefli İsgəndər obrazlarının da ifa tərzləri içdən gələn dərəcədədir. Nazlı rolunun ifaçısı isə tamamilə heyranedicidir. Bütün bunlar yaxşı aktyor məktəbinin varlığından xəbər verir. Əlbəttə, tamaşanın bəzi boyalarının ifrat qatılığı vurğulamamaq mümkün deyil. Amma digər tərəfdən də fikirləşirsən ki, əsər müasirləşdirilmiş tərzdə tamaşaya qoyulsaydı, biz orda müəllifi görə, eşidə biləcəkdikmi? Mən klassikanın müasirləşdirilməsinin o qədər də tərəfdarı deyiləm. Bu, son dərəcə böyük ustalıq tələb edən yanaşmadır və buna görə də həmişə uğurla nəticələnmiş. Əminliklə deyirəm, çünki həftədə ən azı iki, bəzən isə tam yeddi gün teatrlara gedib tamaşalara baxıram. Düşünürəm ki, “Ölülər”in personajları müasir libaslarda səhnəyə çıxsaydılar, tamaşa darıxdırıcı olacaqdı. Müasirləşdirmənin süni detallarından vaz keçmək, müasirləşdirməni müasirləşdirmə xatirinə etməmək tərz o dövrün ruhunu duymağa, müəllifi anlamağa körpü salır; məsələn, Aleksandr Ostrovskini də müasirləşdirməyə ehtiyac yoxdur. Onun yazdıqları Jvanetskinin mətnləri qədər müasir və aktualdır. Əlbəttə, klassiklərdən bəhrələnilib onların yazdıqlarının oxşarını qələmə almaq olar və belə təcrübələr bəlli faktdır. Və təbii ki, klassik əsərlərdə sırf ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi inkişafa sığmayan məqamların varlığını heç kim istisna etmir, amma mahiyyətə biz o əsərlərdəki personajların xarakterlərini özümüzdə və ətrafımızda görə bilirik. Sadəcə, düşünmək lazım deyil ki, müasirləşdirmək bütün problemlərin həllinə apara bilər. Eləcə də innovasiyaların, ən cəsarətli axtarışların lazımsız olduğunu da düşünmək lazım deyil. Amma bu innovasiyalara, axtarışlara baş vuranda xəmiri, daha sonra isə çörəyi ərsəyə gətirən mayanı yadımıza salmalıyıq – maya unun qədəri ilə tərs-mütənəsidirsə, keyfiyyətli çörək alın bilməz. Və mən heç də istisna etmirəm ki, sabah hansısa mütərəqqi, cəsarətli rejissor meydana çıxıb ən klassik əsəri ən müasir dillə elə tamaşaya qoyacaq ki, hər kəs heyran qalacaq.

– **Söhbətimizin əvvəlində qeyd etdin ki, bugünkü tamaşaçı əvvəlki kimi geniş dünyagörüşlü deyil. Teatr bugünkü**

тamaşaçıdan nə gözləyir və bugünkü tamaşaçı teatrdan nə gözləyə bilər?

– Bir şey birmənalıdır: insanlar mütəmadi teatra getməlidirlər ki, katarsis prosesinə düşsünlər. Ən azı müxtəlif janrlı tamaşalarda çeşidli hiss-həyəcana varmağa, yüksək duyğularla təmasa cəhd etsinlər. Çünki teatr tamaşasında gördüklərimiz yalnız budur. Əlbəttə, söhbət sənətə xəyanət aksiyası olmayan tamaşalardan, başqa sözlə, səhnə əsərlərindən gedir. Teatr sənətində əsas məsələ yüksək səviyyəli tamaşaların varlığıdır. İstənilən halda teatr bu gün çox fəal, çoxfunksiyalı sahə kimi özünü göstərir. Nəhayət, əxz etməliyi ki, teatr dünyanı bədii yaşayışda dərin formasıdır, bədii təcrübənin yaradılmasıdır. Bununla peşəkarların peşəkar səhnədə məşğulluğu lazımdır ki, dünyanın bədii anlamına nail olaq...

– **Bu yolda özümü və sizə uğurlar arzulayıram və maraqlı söhbətə görə təşəkkür edirəm!..**

– Çox sağ olun. Mən də sizə maraqlı həmsöhbət olduğunuza görə minnətdarlığımı bildirirəm... ❖

Samirə Behbudqızı